

Vergaderjaar 2021–2022

21 501-02

Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

Nr. 2473

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 14 maart 2022

Hierbij bied ik u het verslag aan van de informele Raad Algemene Zaken van 3 en 4 maart 2022.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
W.B. Hoekstra

VERSLAG VAN DE INFORMELE RAAD ALGEMENE ZAKEN VAN 3 EN 4 MAART 2022

Op 3 en 4 maart jl. vond de informele Raad Algemene Zaken plaats in Arles, Frankrijk. Op de agenda stonden de onderwerpen «De EU en de crisis in Oekraïne», dat was toegevoegd naar aanleiding van de actualiteit en waardoor het eerder voorziene onderwerp «Taalkundige diversiteit bij Europese instellingen» kwam te vervallen, «Rechtsstatelijkheid en fundamentele waarden van de Unie» en de «Conferentie over de Toekomst van Europa». De directeur-generaal Europese Samenwerking vertegenwoordigde Nederland bij deze Raad.

De EU en de crisis in Oekraïne

Tijdens de informele Raad werd stilgestaan bij de zorgwekkende ontwikkelingen in Oekraïne en de gevolgen hiervan voor de regio. In haar introductie gaf de Commissie aan prioriteit te geven aan humanitaire hulp en hiervoor EUR 500 miljoen beschikbaar te stellen. Daarnaast benoemde de Commissie haar coördinerende rol bij de in-natura steun vanuit lidstaten en beschreef haar verdere inzet waaronder op de mobilisatie van Frontex en activering van de Tijdelijke Beschermingsrichtlijn. De Commissie sprak verder waardering uit voor de Europese eenheid en nauwe trans-Atlantische samenwerking, waaronder op sanctiegebied en steun aan Oekraïne.

Lidstaten deelden de waardering voor de Europese eenheid en het belang van gezamenlijk opkomen voor de Europese waarden. Daarnaast gaven diverse lidstaten, waaronder Nederland, in hun interventie aandacht aan de instroom van vluchtelingen en spraken zij waardering uit voor de opvang van vluchtelingen in de regio, waaronder in verscheidene EU-lidstaten. Tevens was er aandacht voor substantiële steun vanuit de EU, waaronder op humanitair en financieel vlak. Er was grote overeenstemming onder lidstaten dat de EU moet bijdragen aan het tegengaan van desinformatie.

Ook brachten verschillende lidstaten het belang van toetredingsperspectief voor Oekraïne tot de Europese Unie ter sprake en gaven enkele lidstaten aan dat er zo spoedig mogelijk stappen gezet dienen te worden om naar kandidaat-lidmaatschap voor Oekraïne toe te werken. Nederland en enkele andere lidstaten benadrukten dat de focus moet liggen op wat we nu kunnen doen om Oekraïne concreet te helpen en weerbaarheid te versterken.

Rechtsstatelijkheid en fundamentele waarden van de Unie

De informele raad voerde een dialoog over het Europese rechtsstaatinstrumentarium. In haar introductie onderstreepte de Commissie het belang van het versterken van de rechtsstatelijke principes binnen de Unie. De Oekraïne-crisis toont des te meer aan dat ongecontroleerde macht desastreus gevolgen kan hebben. Het instrumentarium is de laatste jaren aangepast om in te kunnen spelen op de verschillende ontwikkelingen op het gebied van de rechtsstaat; de Commissie noemde hierbij onder andere het MFK-rechtsstaatmechanisme en de aanbevelingen die vanaf dit jaar worden toegevoegd aan het jaarlijkse rechtsstaatrapport van de Commissie. Ook vroeg de Commissie aandacht voor mediavrijheid en de veiligheid van journalisten door te verwijzen naar de in september 2021 gepubliceerde aanbeveling over verbetering van de veiligheid van journalisten en een voorstel voor een *Media Freedom Act*, waarvan de publicatie in het derde kwartaal van dit jaar wordt verwacht.

Het overgrote deel van de lidstaten deed actief mee aan de discussie. Verschillende lidstaten, waaronder Nederland, benadrukten dat de EU een goed gevulde gereedschapskist heeft op het gebied van de rechtsstaat. Nederland verwelkomde de aanneming van de richtsnoeren voor de MFK-rechtsstaatverordening op 2 maart jl. en riep de Commissie op de MFK-rechtsstaatverordening nu zo snel mogelijk volledig te benutten. Deze oproep werd door meerdere lidstaten herhaald waarbij de vraag werd opgeworpen of de ontvangst van EU-fondsen ook gekoppeld zou kunnen worden aan respect voor de overige Uniewaarden. In haar reactie beaamde de Commissie dat dit het geval kon zijn zolang de schending van de Uniewaarden voldoende rechtstreekse gevolgen (dreigt te) hebben voor de bescherming van de financiële belangen van de Unie.

Nederland riep de lidstaten verder op actief deel te nemen aan Hofzaken om de Commissie te ondersteunen in haar rol als hoedster van de Verdragen. Nederland onderstreepte daarnaast het belang van actieve deelname aan de artikel 7-procedure. Andere lidstaten vroegen in hun interventies onder andere aandacht voor de rol van het Europese Hof van Justitie en het belang van preventieve maatregelen en dialoog. Meerdere lidstaten verwelkomden de opname van concrete aanbevelingen in het rechtsstaatrappport van de Commissie, waarbij ook werd opgemerkt dat dit de effectiviteit van de rechtsstatelijkheidsdialoog kan gaan versterken. Daarnaast onderstreepte een aantal lidstaten het belang van vrije media en de veiligheid van journalisten. Een tweetal lidstaten plaatsten enkele kritische kanttekeningen bij het rechtsstaatinstrumentarium, en riepen de Commissie onder andere op haar bevoegdheden op dit terrein niet te overschrijden. De Commissie concludeerde dat de rechtstaat een verbindende factor is tussen de lidstaten in een periode waarin Europese eenheid en onderling vertrouwen van essentieel belang is.

Conferentie over de Toekomst van Europa

Het Franse voorzitterschap stond kort stil bij de Conferentie over de toekomst van Europa. Het voorzitterschap benadrukte daarbij het belang om tot een duidelijk proces te komen hoe met de aanbevelingen wordt omgegaan richting het einde van de Conferentie. Besluitvorming in de raad van bestuur van de Conferentie hierover heeft nog niet plaatsgevonden. Verder werd gesproken over de invloed van de Oekraïne-crisis op de Conferentie. Daarbij werd onder meer de mogelijkheid genoemd om Oekraïense burgers uit te nodigen bij de plenaire vergadering van de Conferentie.